



# Werner Krawietz

(1933–2019)

Tartu Ülikooli õigusteaduskond mälestab *Prof. Dr. Dr. Dr. h.c. mult.* Werner Krawietzi, kes lahkus meie hulgast 85-aastasena 27. augustil 2019.

W. Krawietz sündis 1933. aastal Beuthenis (Bytom). Pärast abituriumit Alam-Saksis Quakenbrückis õppis ta aastatel 1954–1957 õigusteadust, filosoofiat ja sotsioloogiat Münsteris, Freiburgis ja Grazis. Pärast esimest riigieksamit õigusteaduses Oberlandesgericht Hammi juures lõpetas ta rahvamajanduse eksamiga Grazi Ülikooli. 1960. aastal promoveerus ta Grazis kui *Dr. rer. pol.* Pärast teist riigieksamit 1963. aastal Münsteris promoveerus ta sealsamas 1965. aastal ka kui *Dr. iur.* Aastatel 1964–1966 töötas W. Krawietz Münsteri Ülikooli rektori isikliku referendina, 1966–1974 teadusassistendina avaliku õiguse ja poliitika instituudi juures. Õigusteaduskond habiliteeris ta 1974. aastal (*venia legendi* avalikus õiguses, õiguse teoorias ja õiguse sotsioloogias) ning nimetas samal aastal üldise õiguse teooria, õiguse filosoofia ja avaliku õiguse professoriks. 1979. aastal nimetati W. Krawietz korraliseks professoriks ja ta võttis enda õlgadele õiguse teooria, õigus- ja sotsiaalfilosoofia õppetooli juhtimise. Selles ametis oli ta tuntud saksa õpetlase Helmut Schelsky järglaseks. 1980. aastal sai temast mõneks aastaks Münsteri Ülikooli õigusteaduskonna dekaan, 1982. aastast alates juhtis ta ka Münsteri Ülikooli ruumiplaneerimise keskinstituuti. Pärast emeriteerumist 1999. aastal jätkas ta aktiivset teadus- ja teaduskorralduslikku tegevust mitmete projektidega, sealhulgas rahvusvahelistega.

W. Krawietzi uurimistöö ja õpetus töid talle erakordselt suure tuntuse ning löid soodsa pinnase paljude rahvusvaheliste sidemete loomiseks ja teadusvahetuseks. Ta nimetati juba 1982. aastal *Professeur à la Faculté européenne des Sciences du Foncier*ks Strasbourgis. 1990. aastal andis Helsingi Ülikool talle audoktori tiitli. 1997. aastal tegi sama Eötvös-Loràndi Ülikool Budapestis. Tedaolevalt on W. Krawietz ainus sakslasest Soome Teaduste Akadeemia täisliige. Samuti on ta täisliige Venemaa Teaduste

Akadeemias, kes lisaks andis talle 1998. aastal audoktori tiitli. W. Krawietz tegutses aastaid ajakirja „Rechtstheorie. Zeitschrift für Logik und Juristische Methodenlehre, Allgemeine Rechts- und Staatslehre, Kommunikations-, Normen- und Handlungstheorie, Soziologie und Philosophie des Rechts“ väljaandjana ja tegevtoimetajana. Samuti oli ta aastaid tegev Rahvusvahelise Õigus- ja Sotsiaalfilosoofia Ühingu eestseisuses.

W. Krawietzi teadustegevus on olnud väga viljakas. Ainuüksi monograafiaid või nende osasid on tema sulest ilmunud enam kui 40, lisaks sadu ja sadu teadusartikleid. W. Krawietzi üheks esimeseks suurt tähelepanu pälvinud monograafiaks oli 1984. aastal ilmunud „Recht als Regelsystem. Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft“. Juba enne seda olid tema sulest ilmunud näiteks „Argumentation und Hermeneutik in der Jurisprudenz“ (Berlin: Duncker ja Humblot 1979) ning „Theorie und Technik der Begriffsjurisprudenz. Darmstadt“ (Wissenschaftliche Buchgesellschaft 1976). Arvukatest artiklitest juhiksin tähelepanu W. Krawietzi kirjutatud artiklile „Recht und Rationalität in der modernen Systemtheorie“, mis ilmus eesti soost õigusteadlase Ilmar Tammelo mälestuskogumikus „Objektivierung des Rechtsdenkens. Gedächtnisschrift für Ilmar Tammelo“ (Berlin 1984). Kolleegidele ei jäänud W. Krawietzi talent õigusteaduses märkamata ja tema 60. sünnipäevaks ilmus juubelikogumik „Rechtsnorm und Rechtswirklichkeit“ (1993). W. Krawietzi teaduslikust erakordsusest annavad märku ka kaks järgmist *Festschrift*’i, mis ilmusid professori 70. ja 80. sünnipäevaks: „Theorie des Rechts und der Gesellschaft“ (2003) ja „Positivität, Normativität und Institutionalität des Rechts“ (2013). Õigupoolest jäi W. Krawietzi jaoks pelgalt õiguse positiivsusega seotud uurimistöö alati liiga piiratuks. Seepärast käsitlevad tema teadustööd valdavalt õiguse normatiivsuse, positiivsuse ja faktilisuse kompleksseid seoseid ja suhteid. Veel aastapäevad tagasi toimus Münsteris W. Krawietzi 85. sünnipäeva puhuks korraldatud kollokvium mitmetasandilise lähenemise kohta õiguses ja õigusteaduses, millest oli ka käesolevate mälestussõnade kirjutajal au osa võtta.

W. Krawietz lähtus alati oma mahukas ja laiapiirilises *oeuvre*’is õigusnormide ja õigusmõistete seostest ühiskondliku tegelikkusega, mis tähendas tema jaoks küsimist sotsiaalsete ja struktuursete eelduste ja riiklikult organiseeritud õigussüsteemide funktsioonide kohta.

W. Krawietzi sidemed ja koostöö Tartu Ülikooli õigusteaduskonnaga said alguse vahetult pärast Eesti taasiseseisvumist. Ilmselt esimesena oli õigusteaduskonna kolleegidest võimalus W. Krawietziga kohtuda siinkirjutajal 1992. aasta sügisel, kui Tartu Ülikooli delegatsioon külastas Münsteri Ülikooli. Juba aasta pärast oli mul võimalus kuulata professori loenguid, kui olin pikemat aega ennast täiendamas Münsteri Ülikoolis. Pole vaja lisada, et tema loengud jätsid unustamatu elamuse. Peatselt külastas W. Krawietz ka Tartu Ülikooli õigusteaduskonda. Kuigi Münsteri Ülikoolile pühendatud Eesti-Saksa akadeemiline nädal *Academica* toimus alles 2010. aastal, külastas W. Krawietz Tartut juba 2007. aasta akadeemilise nädala puhul ning kohtus nii meie tudengite kui ka õppejõududega. 16. septembril 2007 hommikul pidas professor loengu õigusteaduskonna tudengitele keemiahoone üliõpilasi tulvil ringauditooriumis ja õhtupoolikul vahetas mõtteid õppejõududega. W. Krawietz oli Tartu Ülikooli õigusteadusliku ajakirja „Juridica International. Law Review of the University of Tartu“ toimetuskolleegiumi üks välisliikmetest. Suuresti tema initsiatiivil ja kaaskorraldamisel on Tartus toimunud kaks rahvusvahelist teaduskonverentsi „Gesetzgebung und Rechtspolitik“ (2000) ja „Multiple Modernität, Globalisierung der Rechtsordnung und Kommunikationsstruktur der Rechtssysteme“ (2007). Mõlema konverentsi teadustulemused – mis on aga suuresti seotud just Eesti õigusteadusega – on avaldatud ajakirja „Rechtstheorie“ erinumbrites (31. Band, 2000, Heft 3/4; 38. Band, 2007, Heft 2/3). Erinumbrite toimetamise käigus oli harukordne võimalus teha W. Krawietziga koostööd professori töökabinetis tema kodus Münsteris. Meelde on sööbinud professori teaduslik haare, eksaktne probleeminägemine, samas harukordne heasoovlikkus nii käsitletava teadusprobleemi kui ka selle probleemi käsitleja enda suhtes. Tahaks veel kord tänada professor W. Krawietzi nende tunnustavate sõnade eest, mida ta mõlema erinumbri eessõnas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna ja seal tehtava teadustöö kohta kirjutanud on. W. Krawietzi jõulisel toetusel loodi Rahvusvahelise Õigus- ja Sotsiaalfilosoofia Ühingu kongressil 1997. aastal New Yorgis selle ühingu Eesti sektsioon. W. Krawietz on abivalmis kolleegina aidanud õigusteadlaseks kujuneda ja saada mitmel Tartu Ülikooli õigusteaduse doktorandil, olles nende oponendiks doktoritöö kaitsmisel. Viimane selline kaitsmine, kus W. Krawietz ka isiklikult osales, toimus käesoleva aasta 10. juunil. Jutt on L. Reisbergi doktoritööst „Semiotic model for the interpretation of undefined legal concepts and filling legal gaps“. Õnnelikul kombel oli doktorandil isiklikult võimalus doktoritöö koostamise käigus kohtuda Münsteris hilisema oponendi W. Krawietzi endaga.

Tartu Ülikool nimetas Werner Krawietzi 2008. aastal silmapaistvate teadusaavutuste ja olulise panuse eest Eesti õigusteadusliku mõtte kättesaadavaks tegemisse rahvusvahelise auditoriumi ees Tartu Ülikooli audoktoriks.

Professor W. Krawietzi saatis arvukatel reisidel alati tema abikaasa Katrin Krawietz. Ta oli Eestis professori kaaslaseks ka juunikuus. Enne tagasisõitu Tallinnast imekaunisse Münsterisse jõudsime temaga külastada suvist Tallinna ümbrust ja see oli ilus. Meie kaastunne kuulub ka K. Krawietzile.

Õigusteadus on kaotanud silmapaistva teadlase, Tartu Ülikooli õigusteaduskond suure sõbra. Me jääme W. Krawietzi mäletama tõelise tänutundega. W. Krawietz saadeti viimsele teekonnale Münsteris omaste seltsis.

Raul Narits

Tartu Ülikooli võrdleva õigusteaduse professor